II

(EY:n ja Euratomin perustamissopimuksia soveltamalla annetut säädökset, joiden julkaiseminen ei ole pakollista)

PÄÄTÖKSET

KOMISSIO

KOMISSION PÄÄTÖS,

tehty 13 päivänä heinäkuuta 2009,

valtiontuesta C 6/04 (ex NN 70/01) ja C 5/05 (ex NN 71/04), jonka Italia on toteuttanut kasvihuoneviljelijöiden hyväksi (kasvihuoneiden lämmittämiseen käytettävän dieselöljyn vapauttaminen valmisteveroista)

(tiedoksiannettu numerolla K(2009) 5497)

(Ainoastaan italiankielinen teksti on todistusvoimainen)

(2009/944/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 88 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

on mainitun artiklan mukaisesti kehottanut asianomaisia esittämään huomautuksensa ja ottanut huomioon nämä huomautukset,

sekä katsoo seuraavaa:

I **MENETTELY**

(1) Komission yksiköt pyysivät käytössään olevien tietojen perusteella 28. syyskuuta 2000 ja 17. lokakuuta 2000 päivätyillä kirjeillä Italian viranomaisilta tarkennuksia, jotka koskivat maataloudessa käytettävän dieselöljyn osittaista vapautusta valmisteveroista henkilökohtaista tuloveroa ja valmisteveroja koskevista kiireellisistä toimenpiteistä 30 päivänä syyskuuta 2000 annetun Italian asetuksen (*decreto-legge*) N:o 268 mukaisesti.

(2) Italian viranomaiset toimittivat komissiolle pyydetyt tarkennukset 31. lokakuuta 2000 ja 3. marraskuuta 2000 päivätyissä kirjeissä.

(3) Komission yksiköt tutkivat kyseiset tarkennukset ja pyysivät 20. marraskuuta 2000 päivätyllä kirjeellä Italian viranomaisilta lisää tietoja valmisteveroista myönnettävästä vapautuksesta.

(4) Koska komission yksiköt eivät saaneet vastausta edellä mainitussa kirjeessä vahvistetun neljän viikon määräajan kuluessa, ne lähettivät 26. huhtikuuta 2001 päivätyllä kirjeellä Italian viranomaisille muistutuksen, jossa ne täsmensivät, että mikäli viimeksi mainitut eivät reagoi pyyntöön, yksiköt pidättävät itselleen oikeuden ehdottaa komissiolle tietojen antamista koskevan välipäätöksen tekemistä Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan (josta on tullut 88 artikla) soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22 päivänä maaliskuuta 1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 ([1]) 10 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

(5) Italian pysyvä edustusto Euroopan unionissa ilmoitti komissiolle 10. toukokuuta 2001 päivätyllä kirjeellä edellä mainitut lisätiedot, joita Italian viranomaisilta oli pyydetty 26. huhtikuuta 2001 päivätyllä kirjeellä.

(6) Edellä mainittujen tietojen perusteella komission yksiköt ilmoittivat 2. elokuuta 2001 päivätyllä kirjeellä aloittavansa ilmoittamatonta valtion tukea koskevan menettelyn numerolla NN 70/01 ja pyysivät Italian viranomaisilta uusia tietoja.

(7) Koska komission yksiköt eivät saaneet vastausta vahvistetussa määräajassa, ne lähettivät 1. heinäkuuta 2003 päivätyllä kirjeellä Italian viranomaisille uuden kehotuksen, jossa ne kiinnittivät viimeksi mainittujen huomiota jälleen kerran siihen, että yksiköt pidättävät itselleen oikeuden ehdottaa komissiolle tietojen antamista koskevan välipäätöksen tekemistä asetuksen (EY) N:o 659/1999 10 artiklan 3 kohdan mukaisesti, jollei vastaukselle vahvistettua neljän viikon määräaikaa noudateta. Vastauksen määräaika päättyi elokuun 2003 alussa.

([1]) EYVL L 83, 27.3.1999, s. 1.

(8) Komissio ei saanut vastausta edellä mainitun määräajan loppuun mennessä, joten se kehotti 10 päivänä lokakuuta 2003 tekemässään päätöksessä [2] Italiaa toimittamaan sille kaikki 2. elokuuta 2001 päivätyllä kirjeellä pyydetyt tiedot ja muistutti, että mikäli Italian viranomaiset eivät vastaa kehotukseen, komissio pidättää itselleen oikeuden aloittaa perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu menettely.

(9) Komissio ei saanut vastausta tietojen toimittamista koskevaan välipäätökseen, joten se ilmoitti Italian viranomaisille 19. helmikuuta 2004 päivätyllä kirjeellä päätöksestään aloittaa perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu menettely, joka koskee 30 päivänä syyskuuta 2000 annetun asetuksen N:o 268 5 pykälän 5 momentin säännöksiä (menettely C 6/04).

(10) Komission päätös menettelyn aloittamisesta julkaistiin *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* [3]. Komissio kehotti asianomaisia esittämään huomautuksensa tästä tuesta.

(11) Komissio vastaanotti asianomaisilta huomautuksia tuesta ja toimitti ne Italialle lausuntoa varten 27. huhtikuuta 2004 päivätyllä kirjeellä.

(12) Italia ei vastannut huomautuksiin mutta pyysi perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn aloittamisen yhteydessä vastaamiselle asetettuun määräaikaan pidennystä, joka myönnettiin, ja lähetti vastauksensa menettelyn aloittamiseen 21. kesäkuuta 2004 päivätyllä ja 25. kesäkuuta 2004 saapuneeksi kirjatulla kirjeellä.

(13) Lähetettyään 19. helmikuuta 2004 päivätyn kirjeen, jossa ilmoitettiin perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn aloittamisesta 30 päivänä syyskuuta 2000 annetun asetuksen N:o 268 5 pykälän 5 momentin säännösten vuoksi, komissio sai tietoonsa seikkoja, joiden mukaan kasvihuoneviljelijät oli tosiasiassa vapautettu kaikista kasvihuoneiden lämmittämiseen käytettävästä dieselöljystä kannettavista valmisteveroista. Komissio pyysi siksi 10. kesäkuuta 2004 päivätyllä faksilla Italian viranomaisilta tietoja kyseisestä täydentävästä vapautuksesta.

(14) Italian pysyvä edustusto Euroopan unionissa toimitti komissiolle 28. heinäkuuta 2004 päivätyllä ja 3. elokuuta 2004 saapuneeksi kirjatulla kirjeellä Italian viranomaisten vastauksen 10. heinäkuuta 2004 päivättyyn kirjeeseen. Vastauksesta käy ilmi, että edellä mainitusta täydentävästä vapautuksesta on säädetty useissa eri säädöksissä: 23 päivänä syyskuuta 2000 annetun lain N:o 388 24 pykälän 3 momentissa, 21 päivänä joulukuuta 2001 annetun lain N:o 448 13 pykälän 3 momentissa, 27 päivänä joulukuuta 2002 annetun lain N:o 289 19 pykälän 4 momentissa ja 24 päivänä joulukuuta 2003 annetun lain N:o 350 2 pykälän 4 momentissa.

(15) Näiden tietojen perusteella komission yksiköt päättivät kirjata asian ilmoittamattomien tukien luetteloon uudella numerolla NN 71/04 voidakseen tutkia edellä mainitun täydentävän vapautuksen soveltuvuutta yhteismarkkinoille, mistä ne ilmoittivat Italian viranomaisille 4. marraskuuta 2004 päivätyllä kirjeellä.

(16) Komissio antoi 24. tammikuuta 2005 päivätyllä kirjeellä Italian viranomaisille tiedoksi päätöksen aloittaa EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn edellä mainitun täydentävän vapautuksen vuoksi, josta on säädetty 23 päivänä joulukuuta 2000 annetun lain N:o 388 24 pykälän 3 momentissa, 21 päivänä joulukuuta 2001 annetun lain N:o 448 13 pykälän 3 momentissa, 27 päivänä joulukuuta 2002 annetun lain N:o 289 19 pykälän 4 momentissa ja 24 päivänä joulukuuta 2003 annetun lain N:o 350 2 pykälän 4 momentissa (menettely C 5/05).

(17) Komission päätös menettelyn aloittamisesta julkaistiin *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* [4]. Komissio on kehottanut asianomaisia esittämään huomautuksensa tästä tuesta.

(18) Komissio ei vastaanottanut asianomaisilta huomautuksia.

(19) Italian pysyvä edustusto Euroopan unionissa toimitti 21. helmikuuta 2005 päivätyllä ja 22. helmikuuta 2005 saapuneeksi kirjatulla kirjeellä Italian viranomaisten vastauksen perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn aloittamiseen edellä mainitun täydentävän vapautuksen vuoksi.

(20) Komission yksiköt pyysivät 27. syyskuuta 2007 päivätyllä kirjeellä Italian viranomaisilta täydentäviä tietoja kyseisestä tuesta ja perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn aloittamiseen annetuista vastauksista. Italian viranomaisia kehotettiin erityisesti perustelemaan väitettä, jonka mukaan tuki liittyy Italian verojärjestelmän logiikkaan, ja selvittämään, eikö kyseistä tukea voitaisi perustella tuen myöntämishetkellä voimassa olleiden, ympäristönsuojeluun tarkoitettua valtiontukea koskevien yhteisön suuntaviivojen [5] nojalla. Italian viranomaisilla oli kuukausi aikaa vastata lisätietoja koskevaan pyyntöön.

(21) Koska Italian viranomaiset eivät vastanneet pyyntöön, komission yksiköt lähettivät 15. lokakuuta 2008 päivätyllä faksilla näille kehotuksen, jossa täsmennettiin, että mikäli vastausta ei toimiteta uudessa kuukauden mittaisessa määräajassa, yksiköt pidättävät itselleen oikeuden ehdottaa komissiolle tietojen antamista koskevan välipäätöksen tekemistä asetuksen (EY) N:o 659/1999 10 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

[2] Päätös C(2003) 3802, annettu Italialle tiedoksi 13. lokakuuta 2003 päivätyllä kirjeellä SG(2003) D/232244.
[3] EUVL C 69, 19.3.2004, s. 8.
[4] EUVL C 101, 27.4.2005, s. 17.
[5] EYVL C 37, 3.2.2001, s. 3.

(22) Vastausta ei saatu annetussa määräajassa, joten komissio antoi Italialle tiedoksi edellä mainitun välipäätöksen 5. joulukuuta 2008 päivätyllä kirjeellä ([6]).

(23) Italian pysyvä edustusto Euroopan unionissa toimitti komissiolle 5. helmikuuta 2009 päivätyllä ja 9. helmikuuta 2009 kirjatuksi saapuneella sähköpostilla Italian viranomaisten vastauksen edellä mainittuun välipäätökseen.

(24) Komission yksiköiden ja Italian viranomaisten välillä 21. huhtikuuta 2009 pidetyn kokouksen jälkeen Italian pysyvä edustusto Euroopan unionissa toimitti komissiolle Italian viranomaisten uuden kirjeen 19. toukokuuta 2009.

II **KUVAUS**

(25) Syyskuun 30 päivänä 2000 annetun asetuksen N:o 268 5 pykälän 5 momentissa säädetään, että 3. lokakuuta ja 31. joulukuuta 2000 välisenä aikana kasvihuoneiden lämmitykseen käytettävään dieselöljyyn sovellettavat valmisteverot ovat viisi prosenttia moottoripolttoaineena käytettävään dieselöljyyn sovellettavista veroista.

(26) Saman asetuksen 6 pykälän 1 momentissa säädetään, että samana ajankohtana maataloudessa käytettävään dieselöljyyn sovellettavat valmisteverot ovat 22 prosenttia moottoripolttoaineena käytettävän dieselöljyn veroista ja bensiiniin sovellettavat valmisteverot 49 prosenttia sitä koskevasta normaalimäärästä.

(27) Syyskuun 23 päivänä 2000 annetun lain N:o 388 24 pykälän 3 momentissa, 21 päivänä joulukuuta 2001 annetun lain N:o 448 13 pykälän 3 momentissa, 27 päivänä joulukuuta 2002 annetun lain N:o 289 19 pykälän 4 momentissa ja 24 päivänä joulukuuta 2003 annetun lain N:o 350 2 pykälän 4 momentissa säädetään, että Italiassa kasvihuoneiden lämmittämiseen käytettävä dieselöljy on kokonaan vapautettu valmisteveroista. Kyseinen vapautus koskee seuraavia ajanjaksoja: 1. tammikuuta – 30. kesäkuuta 2001 sekä vuosia 2002, 2003 ja 2004 kokonaisuudessaan.

III **PERUSTAMISSOPIMUKSEN 88 ARTIKLAN 2 KOHDASSA TARKOITETUN ENSIMMÄISEN MENETTELYN ALOITTAMINEN (MENETTELY C 6/04)**

(28) Komissio aloitti perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn 30 päivänä syyskuuta 2000 annetun asetuksen N:o 268 5 pykälän 5 momentin säännöksistä, koska sillä oli epäilyjä siitä, soveltuuko dieselöljyä kasvihuoneiden lämmittämiseen käyttäville kasvihuoneviljelijöille myönnettävä, muihin maatalousalan toimijoihin verrattuna 17 prosenttiyksikön suuruinen täydentävä vapautus valmisteverosta yhteismarkkinoille. Epäilykset perustuivat siihen, etteivät Italian viranomaiset olleet esittäneet tietojen toimittamista koskevasta välipäätöksestä huolimatta mitään näyttöä vapautusten hyväksyttävyydestä kilpailusääntöjen suhteen (viranomaiset eivät olleet vastanneet välipäätökseen lainkaan). Epäilykset saivat tukea myös siitä, että valmisteveroihin liittyvien vapautusten hyväksyttävyys on ongelmallista, kun otetaan huomioon kivennäisöljyjen valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisesta 19 päivänä lokakuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/81/ETY ([7]) sekä sen korvanneen direktiivin eli energiatuotteiden ja sähkön verotusta koskevan yhteisön kehyksen uudistamisesta 27 päivänä lokakuuta 2003 annetun neuvoston direktiivin 2003/96/EY ([8]) säännökset.

IV **ITALIAN VIRANOMAISTEN VASTINE ENSIMMÄISEN PERUSTAMISSOPIMUKSEN 88 ARTIKLAN 2 KOHDAN MUKAISEN MENETTELYN ALOITTAMISEEN**

(29) Italian viranomaiset ilmoittivat 21. kesäkuuta 2004 päivätyllä kirjeellään, että vapautuksia valmisteveroista ei voida pitää valtiontukena vaan niitä on tarkasteltava direktiivin 92/81/ETY 8 artiklan 2 kohdan f alakohdan ja direktiivin 2003/96/EY 15 artiklan 3 kohdan kannalta. Viranomaisten mukaan kasvihuoneviljely kuuluu maatalouden ja puutarhatalouden luokkaan, johon yhteisön lainsäädäntö sallii jäsenvaltioiden soveltaa vapautuksia valmisteveroista osittain tai kokonaan, eikä kasvihuoneviljelyn vapautus valmisteveroista aiheuta syrjintää maa- ja puutarhatalouden alalle vapautusten eriyttämisen vuoksi, koska kaikki toimijat voivat valita ehdottoman vapaasti avomaanviljelyn tai kasvihuoneviljelyn.

(30) Kiistanalainen järjestely on Italian viranomaisten mukaan luonteeltaan puhtaasti verotuksellinen, ja sitä tulisi tarkastella tältä kannalta ottaen huomioon koko toimintaympäristö, johon kuuluvat unionin kaikki maat. Näin vältettäisiin yksittäisen kansallisen tapauksen tarkastelu ympäristöstään erotettuna, mikä voisi johtaa jäsenvaltioiden yhdenvertaisuuden periaatteen rapautumiseen. Tätä varten Italian viranomaiset viittasivat 19. maaliskuuta 2003 kokoontuneessa Ecofin-neuvostossa tehtyyn neuvoston ja komission poliittiseen sopimukseen, jonka mukaan verojärjestelmän luonteella tai yleisellä rakenteella perusteltavat poikkeukset yleisestä verojärjestelmästä tai verojärjestelmän sisäiset eriyttämiset eivät ole valtiontukia.

(31) Italian viranomaiset totesivat lopuksi, että niiden hallussa olevien arvioiden ja tietojen perusteella suunniteltu tuki ”ei haittaa sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa eikä saa aikaan kilpailun vääristymiä” (viittaus direktiivin 2003/96/EY johdanto-osan 24 kappaleeseen).

([6]) Kirje SG-Greffe (2008) D/207739.

([7]) EYVL L 316, 31.10.1992, s. 12.

([8]) EUVL L 283, 31.10.2003, s. 51.

V **ASIANOMAISTEN HUOMAUTUKSET PERUSTAMISSOPIMUKSEN 88 ARTIKLAN 2 KOHDAN MUKAISEN ENSIMMÄISEN MENETTELYN ALOITTAMISESTA**

(32) Komissio vastaanotti 19. huhtikuuta 2004 päivätyllä ja 21. huhtikuuta 2004 saapuneeksi kirjatulla kirjeellä yhden asianomaisen huomautukset perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn aloittamiseen.

(33) Asianomainen kuvasi kirjeessä oman toimintansa piiriin kuuluvien markkinoiden heikkoutta ja ongelmia, jotka aiheutuvat kasvihuoneiden lämmitykseen soveltuvien polttoaineiden hintojen noususta. Kyseisen asianomaisen mukaan komission kielteinen kanta käsiteltävänä olevaan vapautukseen pakottaisi useat alan yritykset lopettamaan toimintansa tai vähentämään kasvihuoneiden lämmittämiseen käytettävän polttoaineen kulutusta, mistä aiheutuisi tuotteiden laadun heikkeneminen. Lisäksi asianomainen katsoi, että Belgiassa ja Alankomaissa käytettävien lämmityspolttoaineiden (metaanin ja polttoöljyn) hinnat ovat 20–40 prosenttia alemmat kuin Italiassa maatalouden dieselöljystä maksettavat hinnat, joten käsiteltävänä olevan vapautuksen soveltaminen ei aiheuttaisi minkäänlaista kilpailun vääristymistä. Lisäksi asianomaisen mukaan yhä useammat sen toimialalla toimivat maatalousyritykset käyttävät kasvihuoneiden lämmittämiseen metaania.

VI **PERUSTAMISSOPIMUKSEN 88 ARTIKLAN 2 KOHDASSA TARKOITETUN TOISEN MENETTELYN ALOITTAMINEN (MENETTELY C 5/05)**

(34) Komissio aloitti toisen perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn saatuaan tietoja, jotka osoittivat, että kasvihuoneviljelijöiden saama valmisteverovapautus oli tosiasiassa selvästi suurempi kuin ensimmäisen menettelyn aloittamisen yhteydessä tutkittu vapautus. Ensimmäisen menettelyn yhteydessä ilmenneet epäilyt, jotka johtuivat muun muassa siitä, etteivät Italian viranomaiset olleet vastanneet niille osoitettuun tietojen antamista koskevaan välipäätökseen, saivat vahvistusta samaisten viranomaisten reaktiosta ensimmäisen menettelyn aloittamiseen. Komission toisen menettelyn aloittamisen yhteydessä esittämät epäilyt perustuivat pääasiassa seuraaviin seikkoihin:

a) Italian viranomaiset esittävät, että vapautukset polttoaineiden valmisteverosta ovat suuruudestaan riippumatta luonteeltaan verotuksellisia toimenpiteitä, joita perustellaan sen järjestelmän laadulla, johon ne kuuluvat, eivätkä valtiontukea, mutta viranomaiset eivät esitä mitään seikkoja väitteidensä tueksi;

b) toinen Italian viranomaisten esittämä väite on, ettei vapautus valmisteveroista aiheuta kilpailun vääristymistä, koska kauppapuutarhurit voivat vapaasti hyödyntää vapautusta harjoittaessaan kasvihuoneviljelyä; tällainen perustelu vaikuttaa ongelmalliselta, koska vapautuksen tarkoituksena ei niinkään ollut kannustaa yrittäjiä harjoittamaan kasvihuoneviljelyä vaan pikemminkin vähentää jo toimintaa harjoittaville kasvihuoneviljelijöille toiminnan harjoittamisesta aiheutuvaa taloudellista rasitusta;

c) kilpailun vääristymiseen liittyen Italian viranomaiset vakuuttavat edelleen, että niiden hallussa olevien virallisten tietojen perusteella kasvihuoneviljelijöille myönnettävä täydellinen vapautus ei aiheuta vääristymiä; komission mielestä on epävarmaa, voivatko mainitut viranomaiset perustella väitettään, koska vastauksessaan komission 10. kesäkuuta 2004 lähettämään teleksiin (ks. näiden perustelujen 14 kappale) ne esittivät, etteivät ne voineet toimittaa tarkkoja tietoja siitä, kuinka suuria kasvihuoneviljelijöiden valmisteverosta kokonaan vapauttamisen tuottamat säästöt ovat olleet;

d) perustellessaan väitettään, jonka mukaan järjestelyssä ei ole valtiontuen elementtejä, Italian viranomaiset eivät ilmoittaneet, minkä kilpailusäännön perusteella valmisteveroista myönnettävä täydellinen vapautus soveltuu viranomaisten kannan mukaan yhteismarkkinoille;

e) ei voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että vapautukset on myönnetty direktiivien 92/81/ETY ja 2003/96/EY säännösten vastaisesti.

VII **ITALIAN VIRANOMAISTEN VASTINE PERUSTAMISSOPIMUKSEN 88 ARTIKLAN 2 KOHDAN MUKAISEN TOISEN MENETTELYN ALOITTAMISEEN**

(35) Italian viranomaiset vahvistivat 21. helmikuuta 2005 päivätyllä kirjeellä ennen muuta sen, että toinen menettely koski olennaisesti samankaltaisia kysymyksiä, joita tarkasteltiin ensimmäisen menettelyn aloittamisen yhteydessä, ja että viranomaisten ensimmäiseen menettelyyn jättämässä vastineessa esitetyt huomautukset olivat edelleen voimassa. Lisäksi viranomaiset täydensivät vastaustaan seuraavasti:

a) jäsenvaltioiden valmisteverokantaan tekemät mukautukset eivät ole perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea; 19. maaliskuuta 2003 kokoontuneen Ecofin-neuvoston päätelmät, joiden mukaan verojärjestelmän luonteella tai yleisellä rakenteella perusteltavat poikkeukset yleisestä verojärjestelmästä tai verojärjestelmän sisäiset eriyttämiset eivät ole valtiontukea, ovat ratkaiseva tekijä, joka vahvistaa yhteisön rahoitusviranomaisten ensisijaisen toimivallan; tämän vuoksi Italian viranomaiset olisivat toimittaneet tietoja järjestelmän luonteesta tai yleisistä piirteistä kyseisille rahoitusviranomaisille heti, jos nämä olisivat niitä pyytäneet;

b) direktiivin 2003/96/EY 15 artiklan 1 kohdan ilmausta ”rajoittamatta yhteisön muiden säännösten soveltamista” ei voida tulkita siten, että perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklaa olisi sovellettava jokaiseen valmisteverojen huojennukseen tai niistä vapauttamiseen tähtäävään toimenpiteeseen: jos yhteisön lainsäätäjä olisi halunnut asettaa jokaisen valmisteverojen mukautustoimenpiteen riippuvaiseksi perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklasta, se olisi ilmoittanut tahtonsa lisäämällä tekstiin viittauksen kyseisiin artikloihin lain tulkintaa koskevan *lex ubi voluit dixit* -perusperiaatteen mukaisesti; toisaalta lainsäätäjän tahto asettaa tiettyjen toimenpiteiden ehdoksi valtiontukea koskevien sääntöjen noudattaminen on ilmoitettu kaikissa yhteisön säädöksissä selvästi eikä yleisluontoisella ilmauksella ”rajoittamatta yhteisön muiden säännösten soveltamista”; lisäksi selkeä ja yksiselitteinen sanamuoto on välttämätön jo sen vuoksi, että toimenpiteen määrittäminen valtiontueksi tai sellaiseksi määrittämättä jättäminen vaikuttaa merkittävästi varsinaisen toimenpiteen luonteeseen, sitä koskeviin yksityiskohtaisiin sääntöihin ja sen kestoon;

c) se, ettei toimenpide haittaa sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa eikä saa aikaan kilpailun vääristymiä, on objektiivinen tosiseikka, joten toimenpiteestä tuottajille mahdollisesti aiheutuneet säästöt ovat tässä merkityksettömiä.

VIII **ITALIAN VIRANOMAISTEN VASTAUS 5 PÄIVÄNÄ JOULUKUUTA 2008 TEHTYYN TIETOJEN TOIMITTAMISTA KOSKEVAAN VÄLIPÄÄTÖKSEEN**

(36) Italian viranomaiset palasivat 5. helmikuuta 2009 päivätyssä kirjeessä ennen muuta perusteluunsa, joka koski väitettä tuen soveltuvuudesta suhteessa direktiivin 92/81/ETY säännöksiin; viranomaisten mielestä väite ei selvennä riittävästi kysymystä, ovatko valmisteveroista vapauttamiset tai valmisteverojen huojennukset kilpailulainsäädännön mukaisia.

(37) Italian viranomaiset viittaavat kantansa selventämiseksi direktiivin 8 artiklaan, jonka mukaan ”jäsenvaltiot voivat soveltaa täydellisiä tai osittaisia valmisteveron määrää koskevia vapautuksia tai alennuksia kivennäisöljyihin, joita käytetään verovalvonnassa […] yksinomaan maataloudessa tai puutarhataloudessa […] sanotun kuitenkaan rajoittamatta muiden yhteisön säännösten soveltamista”.

(38) Italian viranomaisen mukaan artiklassa käytetyllä ilmaisulla ”sanotun kuitenkaan rajoittamatta” ei saateta voimaan velvoitetta noudattaa Euroopan yhteisön kilpailusääntöjä toisin kuin direktiivin 2003/96/EY 26 artiklassa; viranomaiset esittävät, että jos näissä kahdessa direktiivissä olisi tarkoitettu samaa velvoitetta, yhteisön lainsäätäjällä ei olisi ollut syytä säätää asiasta nimenomaisesti direktiivin 2003/96/EY 26 artiklassa. Italian viranomaisten päätelmä on siten, että direktiivin 92/81/ETY 8 artiklan säännökset huomioon ottaen jäsenvaltiot voivat soveltaa perustellusti valmisteverojen huojennuksia tai niistä vapautuksia puutarhatalouden alalla.

(39) Italian viranomaiset korostavat lisäksi, että direktiivin 92/81/ETY ja siis myös direktiivin 2003/96/EY soveltamisesta aiheutuu kilpailun vääristyminen sisämarkkinoilla, koska tarkoitetut huojennukset tai vapautukset asettavat muita suotuisampaan asemaan ne jäsenvaltiot, joilla on käytössään muita suuremmat taloudelliset resurssit ja jotka voivat näin ollen soveltaa valmisteverojen huojennuksia yhtenäisesti koko maatalousalalla. Italia, jolla on käytössään rajalliset resurssit, on päättänyt toimia yksinomaan kasvihuoneviljelijöiden eduksi, koska valmisteverojen huojennukset tai niistä vapautukset on hyväksytty lämmityskäyttöön tarkoitettujen öljytuotteiden hintojen noususta aiheutuneissa kriisiolosuhteissa. Tältä osin Italian viranomaiset muistuttavat, ettei komission tehtävänä ole puuttua jäsenvaltion valintojen tärkeysjärjestykseen.

(40) Yhteisön ympäristönsuojelua koskevasta valtiontuesta annettujen suuntaviivojen mahdollisen soveltamisen (ks. näiden perustelujen 20 kappale) suhteen Italian viranomaiset esittävät, että myönnetyt valmisteverojen huojennukset ovat suuntaviivojen mukaiset ja että niihin voidaan näin ollen soveltaa suuntaviivoissa säädettyjä poikkeuksia, koska viranomaisten mielestä kyse on suuntaviivojen kohdassa 51.2 tarkoitetuista jo kannettavista veroista; kyseisen kohdan mukaan jo kannettavien verojen yhteydessä huojennuksiin tai vapautuksiin liittyvän toimintatuen myöntäminen on hyväksyttävää, jos molemmat seuraavat ehdot täyttyvät:

— verolla on oltava selkeästi myönteinen vaikutus ympäristönsuojeluun;

— edunsaajayrityksiin sovellettavista poikkeuksista on pitänyt päättää kyseisen veron käyttöönoton yhteydessä tai niiden on oltava tarpeen taloudellisissa olosuhteissa tapahtuneiden merkittävien muutosten vuoksi, jotka asettavat yritykset erityisen vaikeaan kilpailutilanteeseen. Veronhuojennus ei saa tällöin ylittää taloudellisissa olosuhteissa tapahtuneiden muutosten aiheuttamaa kustannusten lisääntymistä. Kun lisäkustannukset poistuvat, veronhuojennuksen myöntäminen on lopetettava.

(41) Italian viranomaisten mukaan maataloudessa käytettävistä polttoaineista, erityisesti lämmitykseen käytettävästä kaasusta, kannettavia valmisteveroja voidaan pitää ympäristöveroina (vihreinä veroina), ja ne vaikuttavat myönteisesti ympäristöön, koska ne kannustavat tuottajia vähentämään polttoaineiden käyttöä.

(42) Tarkastellessaan erityisesti suuntaviivojen 51.2 kohdan b alakohtaa, jonka mukaan yrityksille myönnettävistä poikkeuksista on päätettävä veron käyttöönoton yhteydessä, Italian viranomaiset viittaavat 7 päivänä joulukuuta 2005 tehtyyn komission päätökseen K(2005) 4436. Sen mukaan "Kyseisillä valmisteveroilla ei alun perin mahdollisesti ollut nimenomaista ympäristöön liittyvää käyttötarkoitusta ja […] verovapautuksista päätettiin jo useita vuosia sitten […] selvästi ennen kuin valtiontuesta ympäristönsuojelulle annettuja vuoden 2001 suuntaviivoja alettiin soveltaa. Tämän vuoksi verovapautuksia voidaan tarkastella ikään kuin niistä olisi päätetty valmisteveron käyttöönoton yhteydessä. Näin ollen tässä päätöksessä arvioitaviin vapautuksiin voidaan suuntaviivojen 51.2 kohdan mukaisesti soveltaa 51.1 kohdan määräyksiä." Italian viranomaiset lisäävät, että valmisteverojen huojennuksista päätettiin, kun taloudelliset edellytykset olivat muuttuneet (erityisesti öljyn hinnan kallistuttua eksponentiaalisesti) ja kasvihuoneviljelijät olivat joutuneet erityisen hankalaan kilpailutilanteeseen avomaanviljelijöihin verrattuna; muissa maissa viranomaiset olivat hyväksyneet järjestelyjä kasvihuoneviljelijöiden ja kalastusalan tukemiseksi. Samaiset viranomaiset ilmoittavat, että lämmitykseen käytettävän dieselöljyn hintakehitys oli tarkasteltavana aikana seuraava: + 37 prosenttia kaudella 1999–2000, + 26 prosenttia kaudella 1999–2001 ja + 26 prosenttia kaudella 1999–2002. Hintarakenne oli puolestaan seuraava (keskimäärin euroa litralta vuodessa):

EUR/litra

	Teollinen hinta	Verot	Kuluttajahinta
1999	0,217	0,524	0,741
2000	0,342	0,523	0,865
2001	0,317	0,504	0,821
2002	0,292	0,542	0,834
2003	0,314	0,547	0,861
2004	0,354	0,555	0,909

(43) Italian viranomaiset huomauttavat toisaalta, että suuntaviivojen 51 kohdan soveltaminen velvoittaa maatilat joka tapauksessa maksamaan osan verosta. Italian hyväksymä toimenpide voi viranomaisten mukaan soveltua yhteismarkkinoille, jos tuensaajat maksavat yhteisön tasolla vahvistetun vähimmäismäärän (mainittujen viranomaisten mukaan 13 euroa tuhannelta kilolta jaksolla 2000–2003 ja sen jälkeen 21 euroa tuhannelta kilolta).

(44) Myönnetyn tuen kokonaismäärän osalta Italian viranomaiset ilmoittavat lopuksi, että eri budjettilaeissa esiintyvät luvut ovat arvioita ja perustuvat lämmityspolttoaineiden kulutusennusteisiin, joten niitä on tarkasteltava pikemminkin tulonmenetyksinä kuin resurssien osoittamisena. Viranomaisten mukaan tässä vaiheessa on vaikea arvioida määrällisesti kullekin tuottajalle aiheutunutta etua, koska verojärjestelmän hallinta on alueiden, maakuntien ja jopa kuntien tehtävä. Luvut ilmoitetaan heti, kun ne ovat käytettävissä.

IX **KIRJE 18. TOUKOKUUTA 2009**

(45) Tässä kirjeessä Italian viranomaiset toistavat ennen muuta väitteensä, että valmisteverot ovat jo kannettavia veroja ja että niiden yhteydessä voidaan siksi soveltaa poikkeuksia, joista säädetään ympäristönsuojelulle annetuissa valtiontuen suuntaviivoissa, edellä olevassa 42 kappaleessa selvitetyistä syistä.

(46) Väitteiden tueksi on liitetty päivitetty versio näiden perustelujen 42 kappaleessa esitetystä taulukosta (verojen sarake on eritelty valmisteverojen ja arvonlisäveron osalta). Uuden taulukon perusteella hintarakenne muodostui tarkasteltavana olevalla jaksolla seuraavaksi (tiedot on ilmoitettu nyt euroina tuhatta litraa kohden):

EUR/1 000 litraa

	Teollinen hinta	ALV	Valmisteverot	Kuluttajahinta
1999	219,83	123,5	397,67	741
2000	344,35	144,1	375,92	864,33
2001	313,4	136,7	370,11	820,22
2002	293,31	139,7	405,24	838,26
2003	314,37	143,5	403,21	861,1
2004	355,01	151,6	403,21	909,86

(47) Italian viranomaiset korostavat, että lämmitykseen käytettävän dieselöljyn hinta nousi vuosina 1999–2004 jatkuvasti, jollei oteta huomioon vuosien 2000–2001 lievää laskua. Tämän jälkeen viranomaiset toistavat 42 ja 43 kappaleessa esitellyt väitteet.

(48) Toimenpiteen perustelemiseksi Italian verojärjestelmän valossa maan viranomaiset täsmentävät, että Italiassa verosta vapautetut polttoainemäärät jaetaan pinta-alan, viljelysten laadun ja tosiasiassa käytetyn maatalouskonekaluston mukaan. Tämän vuoksi voidaan väittää, että vapautus lasketaan harjoitetun toiminnan tyypin perusteella ja kasvihuoneviljelyn tapauksessa lisäksi suhteellisesti, koska tällainen viljelytyyppi on selvästi riippuvainen dieselöljystä ja sen tuotanto-olosuhteet poikkeavat täysin avomaanviljelyn olosuhteista. Lisäksi vapautus ei suosi mitään yksittäistä tuotetta, koska sitä sovelletaan kaikkeen kasvihuoneviljelyyn, ja kasvihuoneviljelyä voidaan pitää koko maataloussektorilla yleisenä käytäntönä.

(49) Tarkastellessaan perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan soveltamista yleisemmin Italian viranomaiset esittävät, ettei kyseisessä kohdassa mainittuja edellytyksiä ole olemassa, koska vapautukset eivät ole valikoivia eivätkä vääristä kilpailua.

(50) Valikoivuuden osalta viranomaiset viittaavat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomioon asiassa T-233/04 ([9]). Arviossaan tuomioistuin toteaa (86 kohta): ”EY 87 artiklan soveltamisen kannalta on yhdentekevää, parantuuko vai huonontuuko mahdollista tukea saaneen yrityksen tilanne aikaisempaan oikeustilaan verrattuna tai pysyykö se ennallaan. Tietyn lainsäädännön osalta on ratkaisevaa ainoastaan se, suositaanko valtion toimenpiteellä EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla ’jotakin yritystä tai tuotannonalaa’ verrattuna muihin yrityksiin, jotka ovat toimenpiteellä tavoitellun päämäärän kannalta samankaltaisessa tosiasiallisessa ja oikeudellisessa tilanteessa.”

(51) Italian viranomaisten mukaan vapautuksen soveltaminen dieselöljyn käyttöön suojatussa ympäristössä, jossa maataloustuotteiden viljelyä harjoitetaan, ei erottele yrityksiä, jotka ovat samassa oikeudellisessa ja tosiasiallisessa tilanteessa, eikä tuotteita, koska kaikki yritykset voivat tuottamistaan tuotteista riippumatta käyttää hyödykseen vapautusta, kun ne hankkivat dieselöljyä kasvihuonetuotantoa varten.

(52) Kilpailun vääristymisen aiheuttamisen osalta Italian viranomaiset viittaavat komission päätökseen K(2008) 1105, jonka johdanto-osan 43 kappaleessa todetaan: ”Direktiivin 92/81/ETY 8 artiklan 2 kohdasta myönnettävillä täydellisillä tai osittaisilla vapautuksilla pyritään samaan tavoitteeseen kuin toimilla, joita tarkoitetaan direktiivissä 2003/96/EY, ja niiden vaikutusalue on yleisesti pienempi, joten analogisesti voidaan päätellä, ettei niiden katsota vääristävän kilpailua perusteettomasti.”

(53) Italian viranomaiset lisäävät vielä, että kyseisen päätöksen johdanto-osan 32 kappaleessa komissio katsoo, etteivät tällaiset maatalouden perustuotannossa käytettäviin polttoaineisiin liittyvät toimenpiteet vääristä perusteettomasti kilpailua maatalousyritysten pienen koon huomioon ottaen (yli 60 prosentilla tiloista käytössä olevan maatalousmaan pinta-ala on alle viisi hehtaaria). Tämän toteamuksen pohjalta viranomaiset tähdentävät, että mainitun kokokriteerin perusteella käsiteltävänä olevat vapautukset eivät pysty vääristämään kilpailua kovin helposti, koska noin 80 prosentilla italialaisista maatiloista käytössä olevan maatalousmaan pinta-ala on alle viisi hehtaaria.

(54) Toinen Italian viranomaisten esittämä väite on, että yhden kasvihuonekuutiometrin lämmitykseen saadaan käyttää dieselöljyä ainoastaan 2 litraa. Lisäksi Enaman (*Ente nazionale per la meccanizzazione agricola*, kansallinen maatalouden koneistamistoimisto) tutkimuksessa, jossa tarkasteltiin 14 Italian alueen dieselöljyn kulutusta kaikkiaan 20 alueesta, kasvihuoneissa käytetty dieselöljy (167 436 001 litraa) oli vain 11,77 prosenttia maataloudessa vuonna 2002 käytetystä ja 10,67 prosenttia vuonna 2003 käytetystä dieselöljystä.

(55) Sen jälkeen kun Italian viranomaiset olivat esittäneet nämä selvitykset niiden oletustensa tueksi, joiden mukaan käsiteltävänä oleviin vapautuksiin ei sisälly EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, Italian viranomaiset korostavat vapautusten horisontaalisuutta, toistavat kaikkien maataloustuottajien mahdollisuutta hyötyä niistä kasvihuoneviljelyä harjoittaessaan ja tähdentävät, ettei syrjimättömyyden kriteeriä voida soveltaa taannehtivasti luottamuksensuojan ja oikeusvarmuuden vuoksi.

X **ARVIOINTI**

(56) Tämä päätös koskee kasvihuoneiden lämmitykseen käytettävästä dieselöljystä kannettavista valmisteveroista myönnettävien vapautusten ja toisaalta moottoripolttoaineena käytettävästä dieselöljystä kannettavista valmisteveroista myönnettävien vapautusten välistä eroa.

(57) Kun otetaan huomioon väitteet, joita Italian viranomaiset esittivät menettelyjen aloittamiseen antamissaan vastineissa, on aiheellista selvittää ennen kaikkea se, sisältyykö tukeen EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja valtiontuen piirteitä.

(58) Perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu yhteismarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

(59) Tarkasteltavana oleva tuki vastaa edellä esitettyä määritelmää ensinnäkin siksi, että se rahoitetaan valtion varoista (myöntäessään vapautuksia valmisteveroista valtio luopuu tietyistä verotuotoista, jotka se voisi muutoin saada), mutta myös siksi, että tuki suosii tiettyjä yrityksiä (maatalousalan yrityksiä ja niistä juuri kasvihuoneviljelyä harjoittavia yrityksiä) ja voi vaikuttaa kauppaan sekä vääristää kilpailua, kun otetaan huomioon Italian asema kasvihuonetuotannossa (esimerkiksi tuoreiden vihannesten tuotantoon käytettyjen kasvihuoneiden pinta-alassa mitaten Italia oli vuosina 2000 ja 2003 suurin unionin tuottajamaista; vuosina 2000 ja 2001 Italia oli EU:n suurin vihannesten tuottaja, ja aloitettujen menettelyjen kohteena olevalla ajanjaksolla Italia oli toiseksi suurin Euroopan maa kasvihuoneviljelmien pinta-alassa mitaten).

([9]) Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio 10.4.2008 — Alankomaat v. komissio, Kok. s. II-00591.

(60) Menettelyyn liittyvän tutkinnan aikana Italian viranomaiset ovat käyttäneet tiettyjä väitteitä puolustaessaan oletustaan, jonka mukaan järjestely ei sisällä valtiontuen piirteitä:

— 19. maaliskuuta 2003 kokoontuneessa Ecofin-neuvoston istunnossa tehdyn neuvoston ja komission poliittisen sopimuksen perusteella yleisestä [vero]järjestelmästä tehtävät poikkeukset tai sen sisäiset eriyttämiset, joita voidaan perustella verojärjestelmän luonteella tai yleisillä ominaisuuksilla, eivät ole valtiontukea; lisäksi Italiassa vapautukset liittyvät maan verojärjestelmän logiikkaan, koska ne koskevat kaikkea kasvihuonetuotantoa ja koska valmisteveroista vapautetut polttoaineen määrät jaetaan harjoitetun toimialan mukaan;

— käytettävissä olevien arvioiden ja tietojen perusteella tarkasteltavana oleva tuki ”ei haittaa sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa eikä saa aikaan kilpailun vääristymiä” (ks. 30 ja 31 kappale);

— vapautukset eivät ole valikoivia eivätkä kilpailua vääristäviä.

(61) Aivan ensiksi on korostettava, ettei perustamissopimuksessa objektiivisesti määriteltyä tuen käsitettä voida muuttaa millään poliittisella sopimuksella.

(62) Väitteestä, jonka mukaan vapautukset olisivat perusteltuja verojärjestelmän luonteen tai yleisten ominaisuuksien perusteella, komissio huomauttaa, että yhteen tuotannonalaan (tässä nimenomaisessa tapauksessa kasvihuonetuotantoon, joka on hyötynyt peltoviljelyä suuremmista vapautuksista) rajoittuvat erityiset vapautukset valmisteveroista eivät voi olla perusteltuja verojärjestelmän luonteen tai logiikan avulla, koska yhteisön oikeus velvoittaa jäsenvaltiot periaatteessa määräämään valmisteverot pakollisiksi ([10]). Sama huomio pätee silloinkin, kun yhteisön oikeudessa ei säädetä tällaisten vapautusten myöntämisestä. Toinen väite, jonka mukaan vapautukset koskevat kaikkea kasvihuonetuotantoa, ei ole tässä tapauksessa relevantti, koska maataloustuotannon kokonaiset tuotantosuunnat ovat hyötyneet vapautuksista, jotka ovat olleet kasvihuoneviljelijöille myönnettyjä vapautuksia pienemmät, ja jos vapautetut polttoainemäärät on jaettu harjoitetun toiminnan mukaan, kuten Italian viranomaiset toteavat, verojärjestelmässä olisi pitänyt loogisesti edellyttää, että vapautus on yhtä suuri kaikessa dieselöljyn käyttöön perustuvassa toiminnassa.

(63) Kysymystä valikoivuudesta on käsitelty jo näiden perustelujen 58 kappaleessa. Mitä tulee viittaukseen asiassa T 233-04 annettuun tuomioon, komissio toteaa näiden perustelujen 25 ja 26 kappaleen perusteella, että vaikka dieselöljyä käyttävät maatalousalan toimijat ovatkin voineet hyötyä vapautuksista, kasvihuoneviljelijät ovat hyötyneet joka tapauksessa muita huomattavammista vapautuksista. Kaikki toimijat olivat faktisesti samanlaisessa tilanteessa, koska ne käyttivät tuotannossaan dieselöljyä, joten niille oli samassa määrin etua toimenpiteen tavoitteesta (öljytuotteiden hinnannousun vaikutusten lievittämisestä) niiden oikeudellisesta asemasta riippumatta. Se, että samanlaisessa tilanteessa jotkut ovat voineet hyötyä muita huomattavammista vapautuksista, osoittaa, että tukeen sisältyy valikoiva ominaisuus.

(64) Komissio hylkää Italian viranomaisten esittämät huomiot toisesta väitteestä, jonka mukaan tuki ei haittaa sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa eikä saa aikaan kilpailun vääristymiä. On nimittäin niin, että

— päätöksessä, johon Italian viranomaiset viittaavat näiden perustelujen 52 kappaleessa, esitetään päätelmä, jonka mukaan on olemassa valtiontukea, joka voidaan hyväksyä perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdassa säädetyn poikkeuksen perusteella; poikkeusta ei kuitenkaan voida käyttää osoittamaan, ettei tarkasteltavana olevaan tukeen sisälly valtiontuen piirteitä (tämä huomio pätee myös Italian viranomaisten esittämään, näiden perustelujen 53 kappaleessa mainittuun väitteeseen),

— näiden perustelujen 54 kappaleessa ilmoitetut tiedot ovat puutteellisia (14 aluetta 20:stä), eikä minkään perusteella voida päätellä, että tiedot olisivat tilastollisesti edustavia: ei nimittäin ole mahdollista päätellä, onko kasvihuoneviljely yleisempää alueilla, joista tiedot on toimitettu; lisäksi maatalousalan kulutusta koskevat tiedot viittaavat pikemminkin siihen, että dieselöljy on merkittävä maatalouden tuotantopanos. Se, että tuki vahvistaa yhden yrityksen kilpailuasemaa suhteessa muiden yritysten asemaan yhteisön sisäisessä kaupassa, riittää joka tapauksessa osoittamaan, että tuki on omiaan aiheuttamaan kilpailun vääristymiä ja haittamaan yhteisön sisäistä kauppaa ([11]). Tämä pätee tarkasteltavana olevassa tapauksessa jo siksi, että vapautus asettaa maataloustuotteiden kasvihuoneviljelyä harjoittavat italialaiset yritykset muissa jäsenvaltioissa toimivia saman alan yrityksiä edullisempaan asemaan.

(65) Italian viranomaiset olivat väittäneet myös vastauksessaan ensimmäiseen menettelyn aloittamiseen, ettei käsiteltävänä oleva tuki ole valtiontukea vaan että sitä olisi tarkasteltava direktiivin 92/81/ETY ja 2003/96/EY säännösten kannalta. Viranomaiset tekevät tämän päätelmän väitteestä, jonka mukaan valtiontuen mahdollisuus on poissuljettu jo pelkästään siitä syystä, että direktiivissä säädetään mahdollisuudesta myöntää verovapautuksia. Tätä väitettä on perusteltu viranomaisten vastauksessa näille lähetettyyn tietojen toimittamista koskevaan välipäätökseen.

([10]) Ks. komission päätös 2006/323/EY (EUVL L 119, 4.5.2006, s. 12).

([11]) Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 17.9.1980 asiassa 730/79.

(66) Komissio ei ole samaa mieltä. Direktiivin 92/81/ETY johdanto-osan kuudennessa kappaleessa nimittäin tarkennetaan, että jäsenvaltiot voivat [...] halutessaan soveltaa alueillaan tiettyjä muita verovapautuksia [...], jos tämä ei vääristä kilpailua. Direktiivin 8 artiklan 2 kohdassa säädetään muun muassa, että jäsenvaltiot voivat soveltaa täydellisiä tai osittaisia valmisteveron määrää koskevia vapautuksia tai alennuksia "sanotun kuitenkaan rajoittamatta muiden yhteisön säännöstön soveltamista". Direktiivissä 92/81/ETY viitataan kilpailun vääristymisen riskiin, eikä siinä suljeta pois mahdollisuutta, että vapautukset voivat olla valtiontukea. On syytä muistaa, että komission valtiontukea koskeva toimivalta johtuu suoraan perustamissopimuksesta ja ettei tällaista toimivaltaa voida rajoittaa direktiivillä, jonka tarkoituksena on veron yhdenmukaistaminen koko EU:n alueella.

(67) Lisäksi direktiivin 2003/96/EY johdanto-osan 15 ja 24 kappaleessa todetaan, että toimenpiteiden, joiden tarkoituksena on soveltaa eriytettyjä verotasoja, on oltava sisämarkkina- ja kilpailusääntöjen mukaisia, jotta ne eivät saa aikaa kilpailun vääristymiä. Kilpailusääntöjen soveltamisvelvoite vahvistetaan myös mainitun direktiivin 26 artiklassa, jossa kiinnitetään huomiota siihen, että tässä tarkoitetut toimenpiteet voivat olla valtiontukea ja niistä on ilmoitettava komissiolle perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Edellä mainitussa artiklassa säädetään nimenomaisesti, että direktiivin perusteella komissiolle tehdyt tiedonannot eivät vapauta jäsenvaltioita perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan mukaisesta ilmoitusvelvollisuudesta.

(68) Lopuksi mainitut Italian viranomaiset (vrt. näiden perustelujen 39 kappale) väittävät, että vapautusten soveltaminen aiheuttaa kilpailun vääristymän, mikä on perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun valtiontuen ominaisuus.

(69) Nämä kaikki seikat huomioon ottaen komissio esittää päätelmänään, että tutkittavana olevan tuen yhteydessä sovelletut vapautukset valmisteveroista ovat 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

(70) Perustamissopimuksen 87 artiklan 2 ja 3 kohdassa mainituissa tapauksissa tällaiset toimenpiteet voidaan poikkeuksellisesti katsoa yhteismarkkinoille soveltuviksi.

(71) Perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdassa säädettyjä poikkeuksia, jotka koskevat yksittäisille kuluttajille myönnettävää sosiaalista tukea, tukea luonnonmullistusten tai muiden poikkeuksellisten tapahtumien aiheuttaman vahingon korvaamiseksi sekä tukea tietyille Saksan liittotasavallan alueille, ei voida soveltaa tässä nimenomaisessa tapauksessa, olivatpa tuensaajat keitä tahansa.

(72) Komissio katsoo, ettei perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a alakohdassa säädettyjä poikkeuksia, jotka koskevat taloudellisen kehityksen edistämistä tietyillä alueilla, voida soveltaa tarkasteltavana olevaan tukeen, koska siihen ei sisälly tukea taloudellisen kehityksen edistämiseen alueilla, joilla elintaso on poikkeuksellisen alhainen tai joilla vajaatyöllisyys on vakava ongelma.

(73) Perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan b alakohdan poikkeuksen osalta riittää, kun todetaan, ettei tarkasteltavana oleva verojärjestelmä ole Euroopan yhteistä etua koskeva tärkeä hanke eikä sen tarkoituksena ole Italian taloudessa olevan vakavan häiriön poistaminen. Tuki ei ole myöskään perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan d alakohdassa tarkoitettua tukea kulttuurin ja kulttuuriperinnön edistämiseen.

(74) Näin ollen ainoa poikkeus, johon voidaan vedota, on 87 artiklan 3 kohdan c alakohdassa tarkoitettu poikkeus, jonka perusteella yhteismarkkinoille soveltuvana voidaan pitää tukea tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistämiseen, jos tuki ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla.

(75) Koska tarkasteltavana olevaan järjestelyyn sisältyvät tuet ovat ilmoittamattomia tukia, niiden soveltuvuutta yhteismarkkinoille on selvitettävä niiden myöntämishetkellä voimassa olleiden valtiontukea koskevien sääntöjen suhteen, kuten todetaan komission ilmoituksessa valtiontuen sääntöjenvastaisuuden arvioinnissa sovellettavien sääntöjen määräytymisestä ([12]).

(76) Vaikka vuosiksi 2007–2013 vahvistettujen maa- ja metsätalousalan valtiontukea koskevien uusien yhteisön suuntaviivojen ([13]) johdanto-osan 172 kappaleessa katsotaankin direktiivin 2003/96/EY voimaantulon jälkeen myönnetyn tietyn sääntöjenvastaisen valtiontuen soveltuvan yhteismarkkinoille perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisesti, ehtona on, että direktiivin edellytykset täyttyvät eikä maataloudessa sovelleta verojen eriyttämistä. Sama koskee direktiivin 92/81/ETY perusteella sääntöjenvastaisesti myönnettyjä tukia.

(77) Direktiivin 92/81/ETY 1 artiklan 1 kohdan mukaan "jäsenvaltioiden on kannettava kivennäisöljyistä yhdenmukaistettua valmisteveroa tämän direktiivin mukaisesti". Mainitun artiklan 2 kohdassa tarkennetaan, että jäsenvaltioiden on vahvistettava valmisteverojensa määrät kivennäisöljyjen valmisteverojen määrien lähentämisestä 19 päivänä lokakuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/82/ETY mukaisesti ([14]).

([12]) EYVL C 119, 22.5.2002, s. 22.
([13]) EUVL C 319, 27.12.2006, s. 1.
([14]) EYVL L 316, 31.10.1992, s. 19. Kasvihuoneiden lämmitykseen käytettävästä dieselöljystä kannettavien valmisteverojen määrä on ilmoitettu 43 kappaleessa.

(78) Direktiivin 92/82/ETY 5 artiklan 2 kohdassa säädetään, että kaasuöljyn valmisteveron vähimmäismäärä on 18 ecua 1 000 litralta, jos kaasuöljyä käytetään kiinteästi asennetuissa moottoreissa, rakennusteollisuudessa, maa- ja vesirakentamisessa tai julkisissa rakennusurakoissa tai muussa kuin tieliikenteessä käytettäväksi tarkoitetuissa ajoneuvoissa tai ajoneuvoissa, joiden käyttö pääasiassa julkisilla teillä ei ole sallittu.

(79) Direktiivin 92/81/ETY 2 artiklan 2 kohdassa tarkennetaan, että ”muiden kivennäisöljyjen kuin niiden, joiden valmisteveron taso vahvistetaan direktiivissä 92/82/ETY, on oltava valmisteveron alaisia, jos ne on tarkoitettu käytettäviksi tai niitä myydään taikka käytetään lämmityspolttoaineina tai moottoripolttoaineina. Kannettavan valmisteveron määrä on vahvistettava käyttötarkoituksen mukaan vastaavan lämmityspolttoaineen tai moottoripolttoaineen valmisteveron määrän suuruiseksi” (Italian viranomaisten ilmoittama 13 euron määrä, jota käsitellään näiden perustelujen 43 kappaleessa, on lämmityspolttoaineeseen tai vastaavaan moottoripolttoaineeseen sovellettava valmistevero, toisin sanoen direktiivin 6 artiklassa tarkoitettu 13 euron valmistevero, joka kannetaan raskaista polttoöljyistä).

(80) Direktiivin 92/81/ETY 8 artiklan 2 kohdassa säädetään kuitenkin, että ”jäsenvaltiot voivat soveltaa täydellisiä tai osittaisia valmisteveron määrää koskevia vapautuksia tai alennuksia kivennäisöljyihin, joita käytetään verovalvonnassa […] yksinomaan maataloudessa tai puutarhataloudessa sekä metsänhoidossa ja sisävesikalastuksessa […] sanotun kuitenkaan rajoittamatta muiden yhteisön säännösten soveltamista”.

(81) Direktiivin 2003/96/EY, jota on sovellettava 1. tammikuuta 2004 lukien ([15]), mukaan lämmityspolttoaineena käytettävän dieselöljyn valmisteveron vähimmäistaso on 21 euroa 1 000 litralta (direktiivin 9 artikla yhdessä direktiivin liitteessä I olevan taulukon C kanssa). Lisäksi direktiivin 15 artiklan 3 kohtaan sisältyy direktiivin 92/81/ETY 8 artiklan 2 kohtaan verrattuna samankaltainen säännös, jonka mukaan ”jäsenvaltiot voivat soveltaa nollaverotusta maataloudessa, puutarhaviljelyssä, kalanviljelyssä ja metsänhoidossa käytettäviin energiatuotteisiin ja sähköön.”

(82) Kahden edellä mainitun direktiivin mukaan valmisteveroista siis voidaan myöntää täydellisiä vapautuksia. Koska näin luodaan valmisteverovapautusten välille ero, joka suosii tiettyjä maatiloja, tarkasteltavana olevaa tukea ei voida julistaa yhteismarkkinoille soveltuvaksi vuosiksi 2007–2013 vahvistettujen maa- ja metsätalousalan valtiontukea koskevien uusien yhteisön suuntaviivojen johdanto-osan 172 kappaleen perusteella ([16]).

(83) Koko sinä ajanjaksona, jota tarkastellaan valmisteverovapautusten vuoksi aloitetuissa kahdessa menettelyssä (3. lokakuuta 2000 ja 31. joulukuuta 2004 välisenä aikana, ks. 25 ja 27 kappale), valtiontukeen sovellettavat säännöt oli määritelty yhteisön suuntaviivoissa maatalousalan valtiontuesta ([17]) (jäljempänä ’maatalousalan vuoden 2000 suuntaviivat’).

(84) Komissio toteaa, että luonteensa puolesta (täydelliset vapautukset valmisteveroista) tuet ovat yksipuolista valtiontukea, jonka tarkoituksena on pelkästään parantaa tuottajien taloudellista asemaa edistämättä millään tavoin alan kehitystä. Tämä toteamus saa tukea siitä, että antamissaan täydentävissä tiedoissa Italian viranomaiset selittävät tuen myöntämisen perusteena olleen öljyn hinnan nousun (ks. näiden perustelujen 39 kappale).

(85) Maatalousalan vuoden 2000 suuntaviivojen 3.5 kohdan mukaan tällaiset valtiontuet katsotaan toimintatuiksi, jotka eivät sovellu yhteismarkkinoille.

(86) Maatalousalan vuoden 2000 suuntaviivojen 5.5 kohdassa sallitaan kuitenkin poikkeuksena edellä mainittuun 3.5 kohtaan ympäristöön vaikuttavat toimintatuet.

(87) Erityisesti maatalousalan vuoden 2000 suuntaviivojen 5.5.4 kohdassa viitataan osittaisiin tai täydellisiin ympäristöveron alennuksiin. Tässä suuntaviivojen kohdassa komissio vahvistaa tietyin varauksin, että tämäntyyppiset tuet voidaan hyväksyä vain, jos kaikki seuraavat ehdot täyttyvät:

— tuet ovat väliaikaisia (niitä maksetaan enintään viiden vuoden ajan) ja asteittain vähenevästi;

— tukien voidaan osoittaa olevan tarpeen kansainvälisen kilpailukyvyn menetyksen korvaamiseksi;

— tukijärjestelmä sisältää todellisen kannustimen vähentää kyseisten tuotantopanosten käyttöä.

(88) Tarkasteltavana olevassa tapauksessa komissio toteaa, ettei tuki ole asteittain vähenevää, koska niissä useissa budjettilakien kohdissa, joissa säädetään valmisteverosta vapauttamisesta, vapautus on osittainen 31. joulukuuta 2000 asti ja sen jälkeen täydellinen kullakin näiden perustelujen 27 kappaleessa mainitulla ajanjaksolla. Lisäksi tuet eivät ole olleet väliaikaisia, koska vuoden 2001 jälkipuoliskoa lukuun ottamatta vapautukset ovat jatkuneet tosiasiassa koko tarkastelujakson ajan. Italian viranomaiset ovat tosin viitanneet erityisen hankalaan kilpailutilanteeseen (näiden perustelujen 42 kappale) mutta eivät ole toimittaneet tietoja, jotka osoittaisivat kilpailukyvyn heikenneen. Lisäksi vaikuttaa epätodennäköiseltä, että lähtökohtaisesti lämmityspolttoaineita halventava vapautusjärjestely kannustaa tuensaajia vähentämään kyseisten tuotantopanosten käyttöä (olipa kyse sitten kasvihuoneista tai laajemmin kyseisistä lämmityspolttoaineista, sikäli kuin ne katsotaan tuotantopanoksiksi).

([15]) Lukuun ottamatta tiettyjä säännöksiä, jotka ovat merkityksettömiä tämän tapauksen kannalta.

([16]) Vrt. alaviite 13.

([17]) EYVL C 28, 1.2.2000, s. 2.

(89) Tarkasteltavana olevia valtiontukia ei tämän vuoksi voida pitää perusteltuina pelkästään maatalousalan vuoden 2000 suuntaviivojen perusteella, joiden mukaan pelkät toimintatuet voidaan katsoa yhteismarkkinoille soveltuviksi.

(90) Näissä olosuhteissa maatalousalan vuoden 2000 suuntaviivojen 5.6.2 kohdassa annetaan mahdollisuus arvioida tuet tapauskohtaisesti ottaen huomioon yhteisön suuntaviivoissa ympäristönsuojeluun myönnettävistä valtion tuista vahvistetut periaatteet.

(91) Kun otetaan huomioon kahden menettelyn kohteena oleva ajanjakso, tarkasteltavina olevien tukien soveltuvuutta selvitettäessä huomioon otettavat valtiontukia koskevat säännöt ovat seuraavat:

— 3. lokakuuta 2000 ja 2. helmikuuta 2001 välisenä aikana: vuodesta 1994 voimassa olleet ympäristönsuojelutukea koskevat valtiontuen suuntaviivat (jäljempänä 'vuoden 1994 ympäristötuen suuntaviivat') ([18]),

— 3. helmikuuta 2001 ja 31. joulukuuta 2004 välisenä aikana: 3. helmikuuta 2001 lähtien voimassa olleet suuntaviivat valtiontuesta ympäristönsuojelulle (jäljempänä 'vuoden 2001 suuntaviivat') ([19]).

(92) Vuoden 1994 suuntaviivojen (3.4 kohta) mukaisesti komissio voi poiketa periaatteesta, jonka mukaan toimintatuet ovat kiellettyjä, mikäli kyseisten tukien ainoana tarkoituksena on korvata ylimääräisiä kustannuksia perinteiseen tuotantoon verrattuna, tuet ovat väliaikaisia, niiden enimmäismäärät vähenevät asteittain ja ne kannustavat vähentämään pilaantumista tai ottamaan nopeasti käyttöön entistä tehokkaampia menetelmiä resurssien hyödyntämisessä.

(93) Samaisessa 3.4 kohdassa tarkennetaan, että uusien ympäristöverojen maksamisesta voidaan tarvittaessa myöntää tilapäinen vapautus kilpailukyvyn menetysten korvaamiseksi erityisesti kansainvälisillä markkinoilla. Toinen huomioon otettava tekijä on vastine, johon asianomaisten yritysten on sitouduttava vähentämällä pilaantumista. Tätä säännöstä sovelletaan myös yhteisön säädöksissä luotuihin verovapautuksiin.

(94) Sen lisäksi, etteivät tuet ole väliaikaisia, asteittain vähentyviä eivätkä kannustavia, mitä maatalousalan vuoden 2000 suuntaviivojen 5.5.4 kohdassa edellytetään, komissio toteaa, että sen käytössä olevissa tiedoissa ei ole seikkoja, joiden avulla voitaisiin osoittaa, että tuet on rajattu tarkasti korvaamaan tuotannon ylimääräisiä kustannuksia perinteisen tuotannon kustannuksiin verrattuna. Tämän vuoksi tuet eivät täytä näiden perustelujen 92 kappaleessa mainittuja edellytyksiä, joiden perusteella ne voitaisiin katsoa yhteismarkkinoille soveltuviksi.

(95) Lisäksi tässä nimenomaisessa tapauksessa näiden perustelujen 93 kappaleessa mainitut edellytykset eivät ole merkityksellisiä, koska tuet eivät koske uusia veroja (valmisteverothan olivat olemassa jo ennen kahden menettelyn kohteena olevaa ajanjaksoa: esimerkiksi 23 päivänä joulukuuta 2000 annetun lain N:o 388 24 pykälän 3 momentissa, jossa saatetaan voimaan täydellinen vapautus valmisteverosta 1. tammikuuta ja 30. kesäkuuta 2001 väliseksi ajaksi, viitataan vuoden 1996 lakiin N:o 662, jossa jo säädettiin valmisteveroista ja viitattiin asetukseen N:o 504/1995, joka sisältää koonnettuina tuotanto- ja kulutusveroja koskevat säännökset). Tältä osin komissio huomauttaa, etteivät Italian viranomaiset ole kiistäneet tarkasteltavina olevien verojen "aiemmuutta". Viranomaiset eivät ole myöskään esittäneet, että mainitut verot olisi saatettu hiljattain voimaan (ks. näiden perustelujen 40 ja 45 kappale).

(96) Tämän vuoksi kyseisiä tukia ei voida julistaa yhteismarkkinoille soveltuviksi vuoden 1994 ympäristötuen suuntaviivojen perusteella.

(97) Vuoden 2001 suuntaviivoissa tehdään ero uusien verojen (51.1 kohta) ja olemassa olevien verojen välille (51.2 ja 52 kohta).

(98) Komissio toteaa, että vapautuksen kohteena olevat valmisteverot on katsottava tarkasteltavana olevalla jaksolla olemassa oleviksi veroiksi, koska näiden perustelujen 95 kappaleessa esitettyjen seikkojen ohella vapautuksista on päätetty vuosittain erinäisissä budjettilaeissa eikä yksittäisessä laissa, joka on hyväksytty automaattisin poikkeuksin jossain vaiheessa tarkasteltavana olevalla ajanjaksolla. Lisäksi, kuten komissio jo huomautti näiden perustelujen 95 kappaleessa, Italian viranomaiset eivät ole kiistäneet tarkasteltavana olevien maksujen aiemmuutta eivätkä ole missään vaiheessa väittäneet, että ne olisi saatettu voimaan hiljattain.

(99) Kuten näiden perustelujen 40 kappaleessa todetaan, vuoden 2001 suuntaviivojen 51.2 kohdassa annetaan mahdollisuus soveltaa olemassa oleviin veroihin 51.1 kohdassa lueteltuja uusien verojen sallimista koskevia ehtoja, jos seuraavat kaksi ehtoa täyttyvät yhtäaikaisesti:

— verolla on oltava selkeästi myönteinen vaikutus ympäristönsuojeluun;

([18]) EYVL C 72, 10.3.1994, s. 3.
([19]) Vrt. alaviite 5.

— edunsaajayrityksiin sovellettavista poikkeuksista on pitänyt päättää kyseisen veron käyttöönoton yhteydessä tai niiden on oltava tarpeen taloudellisissa olosuhteissa tapahtuneiden merkittävien muutosten vuoksi, jotka asettavat yritykset erityisen vaikeaan kilpailutilanteeseen. Veronhuojennus ei saa tällöin ylittää taloudellisissa olosuhteissa tapahtuneiden muutosten aiheuttamaa kustannusten lisääntymistä. Kun ylimääräiset kustannukset poistuvat, veronhuojennuksen myöntäminen on lopetettava.

(100) Komissio myöntää, että lämmitykseen käytettävästä dieselöljystä kannettavan valmisteveron kaltainen vero, jonka vaikutus näkyy dieselöljyn hinnan nousuna, voi saada käyttäjät vähentämään dieselöljyn käyttöä, millä on myönteisiä ympäristönsuojelullisia vaikutuksia. Nämä vapautukset on kuitenkin vahvistettu vuosikohtaisesti, ja niissä on lisäksi katkos 1. heinäkuuta ja 31. joulukuuta 2001 välisenä aikana (ks. näiden perustelujen 27 kappale), eivätkä Italian viranomaiset ole osoittaneet eivätkä myöskään väittäneet, että tällaisista poikkeuksista olisi päätetty veron hyväksymishetkellä. Viranomaiset ovat sitä vastoin korostaneet, että poikkeukset hyväksyttiin, koska haluttiin vastata puhtaasti suhdanteesta johtuvaan ilmiöön eli moottoripolttoaineiden ja lämmityspolttoaineiden hintojen nousuun.

(101) Ei ole mahdollista hyväksyä Italian viranomaisten esittämää väitettä, jonka mukaan komission pitäisi noudattaa omaa analyysiaan ikään kuin vapautuksista olisi päätetty veron voimaansaattamishetkellä. Samaiset viranomaiset nimittäin viittaavat komission päätökseen K(2005) 4436 (ks. näiden perustelujen 42 kappale). Kyseisessä päätöksessä (ks. erityisesti päätöksen johdanto-osan 74 kappale) komissio oli perustanut omat päätelmänsä sille, että vapautuksista oli päätetty ennen kuin vuoden 2001 suuntaviivat valtiontuesta ympäristönsuojelulle tulivat voimaan. Tarkasteltavana olevassa tapauksessa on kuitenkin todettava, että ensimmäiset vapautukset on tehty lokakuussa 2000 eli hieman ennen edellä mainittujen suuntaviivojen voimaantuloa. On korostettava, etteivät Italian viranomaiset ole missään vaiheessa väittäneet, että vapautuksia olisi myönnetty aiemmin.

(102) Toisaalta vuoden 2001 suuntaviivojen 51.2 kohdan toisessa luetelmakohdassa mainittujen olosuhteiden osalta Italian viranomaiset eivät ole ilmoittaneet seikkoja, jotka osoittaisivat taloudellisissa olosuhteissa tapahtuneiden merkittävien muutosten asettaneen yritykset erityisen vaikeaan kilpailutilanteeseen (ks. näiden perustelujen 88 kappale), eivätkä todistaneet, että veronhuojennus ei ole ylittänyt taloudellisissa olosuhteissa tapahtuneiden muutosten aiheuttamaa kustannusten lisääntymistä. Kun asiaa tarkastellaan erityisesti kilpailutilanteen kannalta, voidaan todeta, etteivät näiden perustelujen 42 ja 46 kappaleessa esitettyjen taulukkojen tiedot sisällä vertailutietoja. Tämän vuoksi niillä ei pystytä todistamaan italialaisten kasvihuoneviljely-yritysten kilpailutilanteen heikentyneen millään tavalla. Tältä osin on korostettava niin ikään, että öljytuotteiden hinnannousu kohdistui Eurooppaan kokonaisuudessaan eikä pelkästään Italiaan.

(103) Koska näiden perustelujen 99 kappaleessa mainituista kahdesta edellytyksestä toinen ei täyty, ei voida soveltaa vuoden 2001 suuntaviivojen 51.2 kohdan eikä myöskään 51.1 kohdan säännöksiä.

(104) Toissijaisesti, vaikka myös 51.2 kohdan säännöksiä olisi voitu soveltaa, tarkasteltavana olevia vapautuksia ei olisi voitu pitää hyväksyttävinä 51.1 kohdan puitteissa, koska siinä todetaan:

”Jos jäsenvaltio ottaa ympäristönsuojelullisista syistä käyttöön uuden veron sellaisella toimialalla tai sellaisten tuotteiden osalta, joiden verotusta ei ole yhdenmukaistettu yhteisön tasolla, tai jos jäsenvaltion suunnittelema verokanta on yhteisön säännöissä edellytettyä kantaa korkeampi, poikkeuspäätökset kymmenen vuoden ajaksi voidaan hyväksyä seuraavissa tapauksissa, vaikka tuki olisi alenematon:

a) Kun verovapautusten myöntämisen ehtona on, että kyseinen jäsenvaltio ja tuensaajayritys tekevät sopimuksen, jossa yritykset tai yritysten yhteenliittymät sitoutuvat saavuttamaan ympäristönsuojelutavoitteet vapautuksen myöntämiskaudella, tai kun yritykset sitoutuvat tekemään vastaavanlaisia vapaaehtoisia sopimuksia. Sopimukset voivat koskea esimerkiksi energiankulutuksen vähentämistä, päästöjen vähentämistä tai muuta toimintaa ympäristön eduksi. Jokainen jäsenvaltio neuvottelee itse sopimusten sisällön yritysten kanssa ja komissio arvioi sen tukihanketta koskevan ilmoituksen yhteydessä. Jäsenvaltion on valvottava järjestelmällisesti, että yritys tai yritysten yhteenliittymä täyttää antamansa sitoumukset. Jäsenvaltion ja asianomaisten yritysten tai yritysten yhteenliittymien välisissä sopimuksissa on vahvistettava sitoumusten noudattamatta jättämisestä aiheutuvat seuraamukset.

Näitä ehtoja sovelletaan myös, kun jäsenvaltion soveltamalla veronhuojennuksella on samanlaiset vaikutukset kuin edellä mainituilla sopimuksilla tai sitoumuksilla.

b) Verovapautusten myöntämisen ehtona ei saa olla jäsenvaltion ja tuensaajayrityksen välinen sopimus, jos seuraavat vaihtoehtoiset edellytykset täyttyvät:

— kun huojennus myönnetään yhteisön verosta, yrityksen maksaman veron määrän on oltava merkittävästi yhteisön vähimmäisverokantaa korkeampi, jotta yrityksiä kannustettaisiin parantamaan ympäristönsuojelua,

— kun huojennus myönnetään yhteisön veron puuttuessa kannetusta kansallisesta verosta, yrityksen maksaman veron määrän on vastattava vähintään merkittävää osaa kansallisesta verosta."

(105) Tässä nimenomaisessa tapauksessa sovelletut valmisteverot olivat toki (ennen vapautuksia tai huojennuksia) yhdenmukaistettua verotusta suurempia (katso 43 ja 46 kappale), mutta jäsenvaltion ja tuensaajien välillä ei ilmeisesti ole tehty 51.1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuja sopimuksia eivätkä tuensaajat ole oma-aloitteisesti sitoutuneet vastaaviin sopimuksiin (komissiolle ei ole ilmoitettu yhtään sopimusta). Italian viranomaiset ovat lisäksi korostaneet, että kiistanalaisten vapautusten myöntämisen tarkoituksena oli vastata vaikeaan suhdanteeseen, eivätkä ne ole missään vaiheessa maininneet, että tuensaajilta olisi edellytetty minkäänlaista ympäristöön liittyvää vastinetta.

(106) Edellä mainittua 51.1 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen sopimusten tekemiselle vaihtoehtoista oletusta ei voida soveltaa tarkasteltavana olevaan tapaukseen, koska sillä tarkasteltavan ajanjakson osalla, joka sijoittuu vuoden 2001 suuntaviivojen voimaantulon jälkeiseen aikaan, kasvihuoneviljelijät oli vapautettu valmisteveroista kokonaan eivätkä he ole maksaneet yhteisön vähimmäismäärää suurempaa veroa ([20]), joka olisi suuruudellaan kannustanut parantamaan ympäristönsuojelua suuntaviivoissa edellytetyllä tavalla tapauksissa, joissa on kyse yhteisön verosta myönnettävistä huojennuksista.

(107) Vuoden 2001 suuntaviivojen 52 kohdassa todetaan kuitenkin, että jos jo kannettavaa veroa korotetaan merkittävästi ja jäsenvaltio katsoo poikkeusten olevan tarpeen tietyille yrityksille, myös tällöin sovelletaan 51.1 kohdassa vahvistettuja, uusia veroja koskevia ehtoja. On siis tutkittava ensisijaisesti, onko valmisteveroja korotettu merkittävästi.

(108) Näiden perustelujen 46 kappaleessa esitetystä taulukosta voidaan päätellä, ettei valmisteveroja ole korotettu merkittävästi, koska niiden kehitys on ollut seuraava: – 5,4 prosenttia ajalla 1999–2000, – 6,98 prosenttia ajalla 1999–2001, + 1,9 prosenttia ajalla 1999–2002 ja + 1,3 prosenttia ajalla 1999–2003. Vuosittain verrattuna valmisteverojen kehitys on ollut seuraava: – 5,4 prosenttia vuodesta 1999 vuoteen 2000, – 1,6 prosenttia vuodesta 2000 vuoteen 2001, + 9,5 prosenttia vuodesta 2001 vuoteen 2002 ja – 0,5 prosenttia vuodesta 2002 vuoteen 2003. Edellä olevasta käy ilmi, että valmisteverot ovat jatkuvasti laskeneet paitsi vuodesta 2001 vuoteen 2002. Tällä jaksolla havaittua nousua ei kuitenkaan voida pitää merkittävänä, koska sen vaikutus lämmitykseen käytettävän dieselöljyn kuluttajahintojen kehitykseen on jäänyt reaalisesti lähes olemattomaksi (taulukon tietojen mukaan lämmitykseen käytettävän dieselöljyn kuluttajahinta nousi näiden kahden vuoden aikana vain 2,2 prosenttia). Tässä tapauksessa ei siis voida soveltaa vuoden 2001 suuntaviivojen 52 kohdan säännöksiä.

(109) Lisäksi vuoden 2001 suuntaviivojen 53 kohdassa todetaan, että "jos veronhuojennus myönnetään verosta, joka kuuluu yhteisön yhdenmukaistamisen piiriin, ja kansallinen verokanta on enintään yhtä korkea kuin yhteisön vähimmäisverokanta […]. Mahdollisten verovapautusten on tällaisissa tapauksissa täytettävä 45 ja 46 kohdassa vahvistetut ehdot ja lisäksi on saatava erityinen lupa poiketa yhteisön vähimmäisverokannasta."

(110) Vuoden 2001 suuntaviivojen 45 kohdassa todetaan, että tuen kesto on rajattava viiteen vuoteen tuen määrän ollessa aleneva ja että tuen taso saa olla 100 prosenttia ensimmäisen vuoden ylimääräisistä kustannuksista ([21]), mutta sen on laskettava asteittain siten, että viidennen vuoden lopussa taso on nolla.

(111) Vuoden 2001 suuntaviivojen 46 kohdassa todetaan, että alenemattoman tuen tapauksessa tuen kesto on rajattu viiteen vuoteen ja tuen taso 50 prosenttiin ylimääräisistä kustannuksista.

(112) Tarkasteltavana olevassa tapauksessa komissio on jo todennut, etteivät tuet olleet alenevia (ks. näiden perustelujen 88 kappale). Näin ollen niihin olisi voitu soveltaa ainoastaan suuntaviivojen 46 kohdan säännöksiä. Italian viranomaisten toimittamien tietojen perusteella komissio ei kuitenkaan voinut millään tavoin päätellä, että tuen taso olisi ollut rajoitettu 50 prosenttiin valmisteveroista aiheutuvista ylimääräisistä kustannuksista suhteessa kasvihuoneessa tuotettujen tuotteiden markkinahintoihin.

(113) Näitä tukia ei tämän vuoksi voida pitää hyväksyttävinä vuoden 2001 suuntaviivojen 46 kohdan säännösten perusteella eikä siis myöskään samojen suuntaviivojen 53 kohdan säännösten perusteella.

([20]) 13 euroa 1 000:ta kiloa kohti ajanjaksolla 2000–2003 ja 21 euroa 1 000:ta litraa kohti – ks. 43 kappale.

([21]) Ylimääräiset kustannukset on määritelty suuntaviivojen 43 kohdassa: niillä tarkoitetaan ylimääräisiä tuotantokustannuksia verrattuina tuotteiden markkinahintoihin.

(114) Tämän asiakirjan 94–112 kappaleessa esitetyt seikat osoittavat, ettei tarkasteltavina olleita tukia voida julistaa soveltuviksi yhteismarkkinoille vuoden 2001 suuntaviivojen säännösten perusteella.

(115) Italian viranomaisten asian tutkinnan eri vaiheissa esittämistä muista seikoista komissio toteaa, ettei niihin sisälly tietoja, joiden perusteella edellä olevan 34 kappaleen b alakohdassa mainitut ongelmakohdat olisi voitu ratkaista. Edellä 43 kappaleessa käsitelty väite, jonka mukaan Italiassa hyväksytty toimenpide voi soveltua yhteismarkkinoille, jos tuensaajat maksavat yhteisön tasolla määritellyn vähimmäisveron, ei ole merkityksellinen, koska kasvihuoneviljelijöille on myönnetty täydellinen vapautus valmisteveroista lähes koko siksi ajaksi, jota tässä tarkastellaan, eivätkä he näin ollen ole maksaneet veroa.

(116) Myöskään ensimmäisen menettelyn aloittamisen jälkeen huomautuksia esittäneen asianomaisen väitteet eivät sisällä seikkoja, jotka tukisivat tukien soveltuvuutta yhteismarkkinoille. Mitä tulee tuensaajatilojen tilanteen epävarmuuteen siinä tapauksessa, että tuki julistetaan yhteismarkkinoille soveltumattomaksi ja peritään takaisin, on muistutettava, että soveltumattoman tuen takaisinperintä on välttämätöntä aiemmin vallinneen tilanteen palauttamiseksi. Tällä tarkoitetaan tilannetta ennen tukien myöntämistä, jolloin kilpailu ei ollut vääristynyt. Se, etteivät tietyt yritykset ole enää kannattavia, on seurausta ainoastaan vapaasta kilpailusta tavanomaisissa markkinaoloissa. Toisaalta mikään ei osoita, että dieselöljyn kulutuksen väheneminen heikentäisi väistämättä saatujen tuotteiden laatua (enintään väheneminen voi viivästyttää hieman kypsymistä tai kasvua). Lopuksi on todettava, että viittaus muiden maiden tilanteeseen kilpailun vääristymättömyyden osoittamiseksi ei ole merkityksellinen. Tältä osin on riittävää, kun todetaan, että vapautus asettaa italialaiset kasvihuoneviljelijät parempaan kilpailutilanteeseen muiden maiden kasvihuoneviljelijöihin nähden ja tämän vuoksi vertailupohjaksi on otettava Italiassa ilman vapautuksia vallitseva tilanne.

XI **PÄÄTELMÄT**

(117) Komissio toteaa, että Italia on pannut kyseiset tuet täytäntöön sääntöjenvastaisesti ja rikkonut siten perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohtaa. Edellä esitetty analyysi osoittaa, ettei näitä tukia voida julistaa yhteismarkkinoille soveltuviksi, koska ne eivät täytä maatalousalan vuoden 2000 ja vuoden 2007 suuntaviivoja eivätkä ympäristötukia koskevia vuosien 1994 ja 2001 suuntaviivoja. Lisäksi analyysi on osoittanut, ettei direktiivien olemassaolo sinällään ole perustelu sellaisten toimenpiteiden soveltamiselle, jotka voivat aiheuttaa kilpailun vääristymiä, eivätkä Italian viranomaiset ole korjanneet ongelmakohtia, jotka komissio mainitsi aloittaessaan perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn.

(118) Asetuksen (EY) N:o 659/1999 14 artiklan 1 kohdan mukaan sääntöjenvastaista tukea koskevissa kielteisissä päätöksissä komissio päättää, että asianomaisen jäsenvaltion on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet tuen perimiseksi takaisin tuensaajalta (tässä nimenomaisessa tapauksessa kasvihuoneviljelijöiltä). Italia on tämän vuoksi velvollinen toteuttamaan kaikki tarpeelliset toimet periäkseen takaisin tuensaajille maksetun sääntöjenvastaisen tuen, jonka arvo vastaa valmisteveroista myönnetyn täydellisen vapautuksen ja muille maatalousalan toimijoille myönnetyn alennetun valmisteverokannan välistä erotusta. Komission tiedonannon ”Sääntöjenvastaisen ja yhteismarkkinoille soveltumattoman valtiontuen takaisinperintää edellyttävien komission päätösten tehokas täytäntöönpano jäsenvaltioissa” ([22]) 42 kohdan mukaan Italialla on neljä kuukautta aikaa panna tämä päätös täytäntöön sen voimaantulosta lukien. Tuki on perittävä takaisin korkoineen, jotka lasketaan neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 täytäntöönpanosta annetun komission asetuksen (EY) N:o 794/2004 ([23]) mukaisesti.

(119) Perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi valtiontueksi ei kuitenkaan katsota tämän tukiohjelman osana myönnettyjä yksittäisiä tukia, jotka ovat täyttäneet maksatushetkellä neuvoston asetuksen (EY) N:o 994/98 ([24]) (vähämerkityksistä tukea koskeva asetus) 2 artiklan nojalla annetussa komission asetuksessa vahvistetut edellytykset.

(120) Vähämerkityksisiä tukia maatalousalalla koskevat yhteisön säännöt eivät olleet vielä voimassa, kun tässä tarkasteltavina olevat tuet myönnettiin.

(121) Ensimmäiset kyseisellä alalla hyväksytyt yhteisön säännöt sisältyivät Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen maatalous- ja kalastusalalla 6 päivänä lokakuuta 2004 annettuun asetukseen (EY) N:o 1860/2004 ([25]).

(122) Komission asetuksen (EY) N:o 1860/2004 mukaan enimmäismäärältään enintään 3 000 euron tuki tuensaajaa kohti kolmen vuoden ajanjakson aikana (määrään sisältyy yritykselle myönnetty vähämerkityksinen tuki) ei vaikuta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan eikä vääristä tai uhkaa vääristää kilpailua eikä sen vuoksi kuulu perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa säädetyn kiellon soveltamisalaan.

([22]) EUVL C 272, 15.11.2007, s. 4.
([23]) EUVL L 140, 30.4.2004, s. 1.
([24]) EYVL L 142, 14.5.1998, s. 1.
([25]) EUVL L 325, 28.10.2004, s. 4.

(123) Asetuksen (EY) N:o 1860/2004 5 artiklan nojalla sama pätee ennen asetuksen voimaantuloa myönnettyyn tukeen, jos tuki täyttää kaikki asetuksen 1 ja 3 artiklassa säädetyt edellytykset.

(124) Asetus (EY) N:o 1860/2004 korvattiin 1. tammikuuta 2008 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen maataloustuotteiden tuotannon alalla 20 päivänä joulukuuta 2007 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 1535/2007 ([26]), jossa tuensaajakohtaisen vähämerkityksisen tuen määrä kolmen verovuoden aikana korotettiin 7 500 euroon tuen muodosta ja tavoitteista riippumatta. Jäsenvaltiokohtainen enimmäismäärä on 0,75 prosenttia maatalousalan vuosituotannosta.

(125) Asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa säädetään, että ”tätä asetusta sovelletaan ennen 1 päivää tammikuuta 2008 maataloustuotteiden tuotannon alalla toimiville yrityksille myönnettyyn tukeen edellyttäen, että mainitut tuet täyttävät kaikki 1–4 artiklassa vahvistetut edellytykset, lukuun ottamatta 4 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettua suoraa viittausta tähän asetukseen.”

(126) Tätä taustaa vasten komissio ei pidä valtiontukena enintään 3 000 euron suuruisia veronhuojennuksia, jotka ovat niiden myöntämishetkellä täyttäneet asetuksen (EY) N:o 1860/2004 säännökset, eikä myöskään enintään 7 500 euron suuruisia veronhuojennuksia, jotka täyttävät niiden myöntämishetkellä asetuksen (EY) N:o 1535/2007 säännökset,

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Valtiontuki, jonka Italia on myöntänyt sääntöjenvastaisesti 3. lokakuuta 2000 ja 30. kesäkuuta 2001 välisenä aikana sekä vuosina 2002, 2003 ja 2004 vapauttamalla kasvihuoneiden lämmitykseen käytetyn dieselöljyn valmistusveroista, ei sovellu yhteismarkkinoille.

2 artikla

1. Italian on perittävä 1 artiklassa tarkoitetun tukijärjestelmän puitteissa myönnetty yhteismarkkinoille soveltumaton tuki takaisin tuensaajilta.

2. Takaisinperittävään tukeen sisällytetään korko alkaen siitä, kun tuki asetettiin tuensaajien käyttöön, tuen todelliseen takaisinperintään asti.

3. Korko lasketaan asetuksen (EY) N:o 794/2004 V luvussa esitetyn koronlaskentatavan mukaisesti.

3 artikla

Edellä 1 artiklassa tarkoitetun järjestelmän tuen takaisinperintä on aloitettava viipymättä.

Italian on pantava tämä päätös täytäntöön neljän kuukauden kuluessa sen tiedoksiantamisesta.

4 artikla

Italian on ilmoitettava kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta seuraavat tiedot:

a) luettelo tuensaajista, joille on myönnetty tukea 1 artiklassa tarkoitetusta tukijärjestelmästä, sekä kunkin tuensaajan järjestelmästä saaman tuen kokonaismäärä;

b) kultakin tuensaajalta takaisin perittävä kokonaismäärä (pääoma ja korko);

c) yksityiskohtainen selostus siitä, mitä toimenpiteitä tämän päätöksen noudattamiseksi on jo toteutettu tai suunniteltu;

d) asiakirjat, jotka osoittavat, että tuensaaja on määrätty maksamaan tuki takaisin.

Italian on tiedotettava komissiolle tämän päätöksen täytäntöönpanemiseksi toteutettavien kansallisten menettelyjen etenemisestä, kunnes 1 artiklassa tarkoitetusta järjestelmästä myönnetty tuki on peritty kokonaisuudessaan takaisin. Italia toimittaa komission pyynnöstä viipymättä tiedot toimenpiteistä, joita tämän päätöksen noudattamiseksi on jo toteutettu tai suunniteltu. Lisäksi Italia toimittaa tarkat tiedot tuensaajilta takaisin perityn tuen ja korkojen määristä.

5 artikla

Tämä päätös on osoitettu Italian tasavallalle.

Tehty Brysselissä 13 päivänä heinäkuuta 2009.

Komission puolesta

Mariann FISCHER BOEL

Komission jäsen

([26]) EUVL L 337, 21.12.2007, s. 35.